

но дати об'єктивну оцінку рівня знань кожного з них. Дана дилема, на нашу думку, може бути вирішена за рахунок проведення на кожному практичному занятті невеликого тестового контролю, що вивільнить час для дискусій, обговорення проблемних питань, розгляд кейсів тощо.

В залежності від цілей тестування воно може бути на початку або наприкінці заняття. Перевірка вихідного рівня (тестування на початку заняття) дозволяє проявити прогалини в знаннях студентів, а також налаштувати їх на дану предметну область, ввести в термінологію, актуалізувати необхідні знання, стає своєрідним стартовим майданчиком для роботи за новою темою. Головною ж метою вихідного контролю є перевірка рівня засвоєння знань, у тому числі й ефективності роботи на практичному занятті.

Перевагами тестового контролю є об'єктивність результату, яка забезпечується шляхом стандартизації процедури проведення та перевірки завдань, та прозорість, оскільки всі студенти поставлені в рівні умови, як у процесі виконання, так і в процесі оцінювання. Існування різноманітних форм тестових завдань дозволяє врахувати та відобразити специфіку будь-якої навчальної дисципліни.

Проведення тестового контролю протягом практичних занять дозволяє діагностувати рівень засвоєння знань студентами, виявити труднощі, які вони мають при вивченні дисципліни, типові помилки, формує основу рейтингових зівставлень, сприяє адаптивності та гнучкості навчального процесу. Разом з тим, незначні часові витрати на проведення тестового контролю збільшують частку практичного заняття, присвяченого творчій роботі студента. Зазначене вказує на доцільність використання тестового контролю як інструменту реструктуризації практичного заняття з метою перерозподілу часу між репродуктивною та творчою функціями навчання.

Кулага І. В., канд. екон. наук, доц.,
кафедра політичної економії
обліково-економічних факультетів

ПРЕЗЕНТАЦІЙНИЙ ПРОЕКТ ЯК ФОРМА АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ: ДОСВІД КАФЕДРИ ПОЛІТИЧНОЇ ЕКОНОМІЇ

Розбудова економіки знань призводить до кризи сучасної освітньої практики. Обсяги інформації, які необхідні для подальшого життя, переросли можливості засвоєння в рамках учебного

процесу. При цьому можливості самостійного отримання даних, інформації і знань — стрімко зросли.

Саме тому сучасною освітньою тенденцією є активізація ролі студента у освітньому процесі. Студенти переходять від споживання інформації до генерації освітнього контенту у процесі взаємодії один з одним та викладачами.

Тому нагальною необхідністю є зосередження уваги на розвитку здібностей отримання студентами інформації (пошук джерел, робота з текстами, систематизація інформації тощо) і досягнення розуміння (методи аналізу та синтезу, системне мислення).

Отже, в даному контексті з точки зору розвитку людського капіталу сучасна система освіти повинна виконувати наступні функції: по-перше, надання студентам допомоги у вивченні того, що їм необхідно, і того що вони бажають знати, по-друге, навчання їх найефективнішими способами і методами засвоєння знань та формування навичок. Додатковими функціями є мотивація до навчання і контроль.

На кафедрі політичної економії при викладанні як базових так і вибіркових дисциплін реалізуються всі вищезазначені функції. Яскравим прикладом є робота студентів над презентаційними проектами (груповими чи індивідуальними). Вона здійснюється поетапно на основі Циклу Демінга (PDCA): I-планування; II- реалізація; III — перевірка; IV — виправлення. Причому, безпосередня участь викладача допускається тільки на першій та третій фазах циклу.

На I етапі — планування — з переліку тем для самостійного вивчення обирається тема презентації та формується план, що деталізується за напрямками дослідження у вигляді mind-map; здійснюється пошук та підбір наукової, навчальної, періодичної літератури та статистичної інформації до кожного питання по темі презентації. Таким чином формується список рекомендованих літературних джерел та попередній план-звіт, що надається викладачу, який здійснює наукове керівництво проектом. На даному етапі викладач виконує функцію консультанта, який надає методичні рекомендації щодо пошуково-аналітичної роботи і оформлення презентацій та допомагає правильно спланувати роботу.

На II етапі — реалізація — на основі виробленого плану, студентами самостійно здійснюється глибоке вивчення теоретичного матеріалу, обробка статистичної інформації по темі презентації (формується графіки, діаграми тощо), підбирається наочний

матеріал. На основі отриманих матеріалів створюється презентація Power Point.

На III етапі — перевірка — презентація Power Point та текстовий матеріал до кожного питання надаються на перевірку викладачу, який здійснює наукове керівництво проектом. На даному етапі викладач поєднує контролюючу та консультативну функції, оскільки здійснює попередню оцінку отриманого дослідження та надає зауваження і рекомендації щодо його вдосконалення.

На IV етапі — виправлення — на основі отриманих рекомендацій студентами самостійно вносяться корективи та доповнення. Готовий проект презентується перед аудиторією. Як правило, під час його обговорення розгортається дискусія, що дає можливість студентам розглянути досліджувані проблеми з різних боків та самостійно прийти до висновків щодо узгодження теоретичних питань з практикою їх використання.

Багаторічний досвід активізації навчального процесу шляхом створення презентаційних проектів по темах для самостійного вивчення навчальних дисциплін «Основи економічної науки» («Політична економія») та «Трансформаційна економіка та економічна політика держави» («Політична економія-II») дозволяє зробити наступні висновки:

— по-перше, проходження всіх етапів створення презентаційного проекту (індивідуально чи в міні-групі) під науковим керівництвом викладача дає можливість студенту глибоко вивчити теоретичні питання та сформулювати системне бачення, розвинути свої пошуково-аналітичні та організаційні навички;

— по-друге, презентація готового продукту перед аудиторією дозволяє набути ораторських навичок та майстерності переконання, опанувати правила проведення групової дискусії;

— по-третє, крім досягнення основної мети — вивчення матеріалів курсу, студенти отримують додаткові навички, що стануть їм у нагоді в подальшій професійній діяльності. Це навички роботи з інтернет-ресурсами та комп'ютерними програмами (Power Point, FreeMind, XMind тощо), вивчення правил створення презентацій та ораторської майстерності.

За відгуками студентів, така робота є не тільки корисною, але й цікавою та захоплюючою. Вона сприяє розвитку творчого мислення та підвищує мотивацію до систематичного навчання. До того ж, в процесі змагання між групами створюється додаткова мотивація до мобілізації всіх знань та умінь, оскільки найкращі презентації поєднуються в міждисциплінарній системі ві-

зуалізації знань³ та розміщуються на сайті, отже, завдяки застосуванню інноваційних технологій, є загальнодоступними.

Лаєриненко В. М., кандидат економічних наук,
доц. кафедри історії та теорії господарства

ЕКОНОМІЧНІ ТУРНІРИ ЯК ЗАСІБ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ

В ХХІ ст. університети перетворюються в провідну «фабрику» нових поглядів, ідей та теорій, що змінюють різні сфери життя суспільства. Подолання стереотипів минулого на основі аналітично-критичного мислення з позиції громадянського суспільства, є передумовою формування нової інноваційної форми вищої освіти. Суспільство знання пред'являє зростаючий попит не на «класичну» суму знань, набутих у процесі навчання, а на вміння вносити в них новий зміст, уміння налагоджувати контакти з людьми, існувати в певній спільноті, користуватися новітніми комунікаційними технологіями для вирішення практичних питань.

Німецький філософ Карл Ясперс в своїй роботі «Ідея університету» звертає увагу на розуміння освіти, завдяки якій люди приходять до себе завдяки міжособистісному контакту, відкриваючи приховану в собі істину [3, с. 11]. Це важливе завдання освіти реалізується через діалогові стосунки основних суб'єктів навчального процесу, які спрямовані на розкриття їх творчої потенції, ретельності, серйозної інтелектуальної допитливості. Серед дієвих форм педагогічних технологій заслуговують на увагу — предметні дискусії, конкурси та турніри. Під час їх проведення відбувається не тільки творча популяризація знань серед студентів, проявляється культура економічного мислення, але і формується практичний досвід солідарного пошуку вирішення дієвих питань економічного життя суспільства.

---

³ Міждисциплінарна система візуалізації знань була створена співробітниками Сектору освітніх інформаційних технологій Інституту вищої освіти КНЕУ на основі технології Plex і програмного забезпечення «The brain» (http://ivo.kneu.edu.ua/ua/education2_0/knowledge_management/ за запитом: economicsvisual.com), про що доповідалося на науково-методичній конференції КНЕУ: Кулага І.В. «Формування системних компетенцій на основі використання міждисциплінарних систем візуалізації знань та тренінгових технологій»/ Зб. матеріалів наук.-метод. конф. «Тренінгові технології як засіб формування знанневих та практичних компетенцій: досвід факультетів і кафедр» — К.: КНЕУ, 2009. — С. 28—30.